

“D’alguna manera intentava tornar a Líbia a través de l’escriptura”

Hisham Matar (Nova York, 1970), de família líbia, ha obtingut el premi Guardian per a autors nous amb la novel·la que ara es publica en català, *Al país dels homes* (La Magrana), ambientada a la Líbia de Gaddafi. Ha viscut a Trípoli, el Caire i París, fent feines diverses i col·laborant en la premsa.

—**La família que protagonitza la novel·la és molt diferent a la vostra o tenen molts punts en comú?**

—Hi ha algun punt en comú, com el fet de viure a Líbia en aquella època, i acabar a l'exili, però res més. Les personalitats del pare i la mare són completament diferents. A la novel·la, el pare comença l'activisme polític a l'interior i el meu pare el va començar a l'exili. No m'agradaria que es posés en dubte la integritat de la imaginació humana, no només de l'escriptor. Les novel·les són interessants o no al marge que tinguin a veure amb la vida viscuda.

—**Vau construir una família que fos representativa del patiment sofert per les famílies del vostre país, que fos un símbol de totes?**

—No. Per fer-ho m'hauria hagut de documentar sobre els efectes del règim de Gaddafi, i la societat líbia de l'època. No em vaig plantejar fer cap al·legoria o símbol. Trobo empobridora, condescendent, aquesta manera de concebre la literatura. La vida és massa complexa i viva per reduir-la a al·legories.

—**Tot i la vostra vocació literària, no va intervenir, en cap moment, la voluntat de parlar d'una dictadura no prou coneguda a Occident?**

—Si hi havia cap voluntat, va ser la contrària, la del silenci. Hagués preferit no escriure el llibre. Em resistia a parlar-ne, i no vaig engessar fins que, com tot escriptor, la qüestió em va obsessionar. Una de les característiques de la literatura és il·luminar unes experiències que han quedat fosques o voler donar-hi una visió nova. Mai no he intentat divulgar, denunciar, la dictadura líbia. L'escriptor escriu per explicar una veu especial, un ambient, l'humor del protagonista, etc.

—**Quin era el vostre sentiment en relació a Líbia, mentre escrivíeu el llibre?**

Hisham Matar, escriptor anglès d'origen líbia. La Magrana li ha traduït la seva primera novel·la, *Al país dels homes*.

—El sentiment era d'anhel, l'anhel de tornar a Líbia. Crec que d'alguna manera intentava tornar a Líbia a través de l'escriptura.

—**No us heu sentit temptat a denunciar la dictadura líbia?**

—Una veu, gairebé física, em deia que ningú no ha escrit, ni en anglès ni en líbia, el que ha passat al país, i que caldria fer-ho. I una altra veu em diu que calli, per no arriscar la seguretat de la meua família ni la meua. És un cas de funambulisme.

—**Com l'heu resolt?**

—Tapant-me les orelles. Enfilant el camí sense aquest tipus de pressions. I el camí és exclusivament literari. El debat que es planteja és un altre, si el que escrius crearà alguna cosa o només servirà per satisfer el teu ego. Fins i tot escriptors que admiro pel seu talent, pel seu projecte literari, com Tolstoi, autor d'obres mestres, al final de *Guerra i pau*, mogut per la seva voluntat d'escriure llibres educa-

tius i de canviar el món, des del meu humil punt de vista de lector enfonsa la narració perquè hi afegeix una mena d'assaig sobre la història i la vida i sobre com haurien de ser les coses. Però després es va convertir en un escriptor lluminós, brillant.

—**Teniu relació amb els altres escriptors líbics exiliats?**

—No. El meu cercle d'amistats no és líbia. Gaddafi és únic com a caçador, a l'estranger, d'opositors i crítics del seu règim. Ha fet matar líbics a Madrid, Viena, Milà i Londres. I a Líbia no hi ha cap escriptor. Els llibres es van cremar. I molts escriptors van ser assassinats o empresonats. Sé que hi ha líbics exiliats que escriuen en italià, alemany, neerlandès, però no sé gaire cosa de les seves obres.

—**I que escrigui en anglès, com vós?**

—Conec un poeta molt interessant, Khaled Mattawa, professor de literatura anglesa a la Universitat de Michigan. Jo el veig una mica perdut, a Amèrica, perquè les seves preocupacions no són americanes, ja que s'interessa pel món en general. Anglaterra és un país més sensible a tots els escriptors, siguin quins siguin els seus orígens.

Lluís Bonada